

УДК 378.016:811.111-057.875

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/78-1-39>**Тетяна БРИК,***orcid.org/0000-0002-7138-2590**кандидат педагогічних наук, доцент,
професор кафедри іноземних мов факультету післядипломної освіти
Харківського національного університету Повітряних сил імені Івана Кожедуба
(Харків, Україна) Bellabryk18@gmail.com***Юлія ЧЕРКАШИНА,***orcid.org/0000-0002-7726-9556**старший викладач кафедри іноземних мов
Харківського національного університету Повітряних сил імені Івана Кожедуба
(Харків, Україна) yuliia_cherkashyna@ukr.net***Елеонора ХАРАТЯН,***orcid.org/0000-0003-3928-359X**старший викладач кафедри іноземних мов
Харківського національного університету Повітряних сил імені Івана Кожедуба
(Харків, Україна) e_miroshn@i.ua*

ФОРМУВАННЯ ПРАГМАТИЧНОГО КОМПОНЕНТУ ПРИ НАВЧАННІ ВІЙСЬКОВИХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

У статті здійснюється всебічний аналіз поняття прагматичної компетенції як важливого компонента мовної підготовки, особливо в контексті викладання іноземних мов. Прагматична компетенція визначається як здатність мовця адекватно використовувати мовні засоби залежно від соціокультурного контексту, намірів співрозмовника та культурних норм. Автори підкреслюють, що недооцінка цього аспекту в процесі навчання може негативно позначитися на загальному рівні володіння мовою, особливо в ситуаціях міжкультурної комунікації. Такий підхід розглядається як необхідний для забезпечення повноцінної підготовки курсантів до реальних комунікативних ситуацій, де мовні засоби повинні бути не лише граматично коректними, але й прагматично доречними. Важливим елементом статті є аналіз навчальних програм, що пропонуються курсантам, на предмет врахування прагматичної компетенції. Розглядаються питання, пов'язані з тим, чи приділяється достатня увага розвитку цього аспекту в освітніх матеріалах і методиках, які використовуються для навчання англійської мови. Особливу увагу приділено практичним аспектам інтеграції прагматичної компетенції у навчальні програми, зокрема через використання автентичних матеріалів, моделювання реальних комунікативних ситуацій, а також аналіз культурних відмінностей, що впливають на процес комунікації. У статті наведено конкретні приклади завдань та методичних рекомендацій, спрямованих на розвиток прагматичних навичок у курсантів. Це включає завдання, що спонукають до аналізу соціокультурних контекстів, рольові ігри, дискусії та інші форми активного навчання, які сприяють ефективному формуванню прагматичної компетенції. Підкреслено необхідність систематичного підходу до формування прагматичної компетенції у курсантів, що дозволить їм не лише опанувати граматику та лексику мови, але й розвинути здатність до ефективного та доречного використання мовних засобів у різноманітних комунікативних ситуаціях. Включення цього компонента до навчальних програм підвищить рівень мовної підготовки та забезпечить більш комплексне оволодіння іноземною мовою.

Ключові слова: прагматика, прагматична компетенція, викладання англійської мови.

Tetiana BRYK,

orcid.org/0000-0002-7138-2590

*PhD in Pedagogy, Associate Professor,
Professor at the Department of English Language
Ivan Kozhedub Kharkiv National Air Force University
(Kharkiv, Ukraine) Bellabryk18@gmail.com*

Yuliia CHERKASHYNA,

orcid.org/0000-0002-7726-9556

*Senior Lecturer at the Department of English Language
Ivan Kozhedub Kharkiv National Air Force University
(Kharkiv, Ukraine) yuliia_cherkashyna@ukr.net*

Eleonora KHARATIAN,

orcid.org/0000-0002-7726-9556

*Senior Lecturer at the Department of English Language
Ivan Kozhedub Kharkiv National Air Force University
(Kharkiv, Ukraine) e_miroshn@i.ua*

FORMATION OF A PRAGMATIC COMPONENT IN TEACHING ENGLISH TO MILITARY PERSONNEL

The article provides a comprehensive analysis of the concept of pragmatic competence as an important component of language training, especially in the context of teaching foreign languages. Pragmatic competence is defined as the ability of a speaker to use language means adequately depending on the socio-cultural context, the interlocutor's intentions and cultural norms. The authors emphasize that underestimation of this aspect in the learning process can negatively affect the overall level of language proficiency, especially in situations of intercultural communication. Such an approach is seen as necessary to ensure that cadets are fully prepared for real-life communication situations, where language tools should be not only grammatically correct but also pragmatically appropriate. An important element of the article is the analysis of the curricula offered to cadets in terms of pragmatic competence. The article considers the issues related to whether sufficient attention is paid to the development of this aspect in educational materials and methods used for teaching English. Particular attention is paid to the practical aspects of integrating pragmatic competence into curricula, in particular through the use of authentic materials, modeling real-life communication situations, and analyzing cultural differences that affect the communication process. The article provides specific examples of tasks and methodological recommendations aimed at developing pragmatic skills in cadets. This includes tasks that encourage the analysis of socio-cultural contexts, role-playing games, discussions and other forms of active learning that contribute to the effective formation of pragmatic competence. The need for a systematic approach to the development of pragmatic competence is emphasized, which will allow cadets not only to master the grammar and vocabulary of the language, but also to develop the ability to use language effectively and appropriately in various communication situations. The inclusion of this component in the curriculum will increase the level of language training and ensure a more comprehensive mastery of a foreign language.

Key words: *Pragmatics, Pragmatic Competence, English Language Teaching.*

Постановка проблеми. Проблема недостатньої уваги до прагматичної компетенції в навчальних програмах є серйозним викликом для ефективної підготовки курсантів до реальних умов комунікації. Історично склалося так, що вивчення іноземної мови довгий час було зосереджено на засвоєнні граматики та розширенні словникового запасу. З поширенням комунікативного підходу у 1980-х роках цей акцент був частково зміщений, оскільки викладання стало орієнтуватися на розвиток функціональних навичок, що дозволяють студентам використовувати мову відповідно до конкретних комунікативних ситуацій і соціокультурних параметрів контексту.

Незважаючи на цей прогрес, проблема залишилася невирішеною: прагматична компетенція, яка є

критично важливою для ефективного міжкультурного спілкування, досі не отримує належної уваги в багатьох навчальних програмах. Курсанти, хоча і володіють граматикою та лексикою на високому рівні, часто виявляються неспроможними адекватно реагувати в реальних комунікативних ситуаціях. Це може призводити до не лише комунікативних збоїв, але й формування у співрозмовників стереотипного уявлення про курсантів, та у цілому військових, як про нечутливих або грубих людей.

Відсутність належної уваги до прагматичної компетенції створює значні ризики для ефективності комунікації курсантів у професійній діяльності. Її неврахування у процесі навчання призводить до того, що курсанти не готові до вирішення

реальних завдань у міжкультурному середовищі, що може мати негативні наслідки як для їхньої кар'єри, так і для організацій, які вони представляють. Тому важливо забезпечити інтеграцію прагматичної компетенції в освітній процес, що сприятиме не лише ефективному оволодінню мовою, але й підвищенню загального рівня міжособистісної комунікації та професійної підготовки курсантів.

Аналіз досліджень. У науковій літературі прагматична компетенція розглядається як одна з ключових складових комунікативної компетенції. Дослідники наголошують на тому, що для успішного спілкування мовцю необхідно не лише знати граматичні правила та лексичний запас, але й вміти застосовувати ці знання у відповідному контексті. Наприклад, дослідження таких авторів, як Бардові-Гарліг (K. Bardovi-Harlig, 2001: 11-32) або Блюм-Кулка, Хаус і Каспер (S. Blum-Kulka, J. House, and G. Kasper, 1989) пояснюють відмінності в мовній поведінці носіїв і не носіїв мови, рекомендують включити навчання прагматичної компетенції в програми або навчальні плани викладання іноземних мов, а результати їхніх досліджень демонструють позитивний вплив поступового розвитку прагматичних навичок на покращення рівня володіння іноземною мовою за допомогою завдань і видів діяльності в класі, збагаченню яких значною мірою сприяли інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ). За словами Габріеле Каспер, «Компетентності, мовній чи прагматичній, не можна навчити. Компетентність це тип знань, якими учні володіють, розвивають, набувають, використовують або втрачають. Виклик для викладання іноземної або другої мови полягає в тому, чи можемо ми організувати навчальні можливості таким чином, щоб вони сприяли розвитку прагматичної компетентності в іноземній мові.» (G. Kasper, 1997) Дослідження показують, що навчальні програми, які інтегрують прагматичні аспекти у свої матеріали, сприяють більш ефективному навчанню мови. Такі програми використовують автентичні матеріали, рольові ігри, та інші методи, що моделюють реальні комунікативні ситуації. Це дозволяє студентам розвивати навички адаптації своєї мовної поведінки до різних контекстів.

Мета статті. Метою цієї статті є висвітлити важливість формування прагматичного компоненту у процесі навчання курсантів, проаналізувати його включення до навчальних програм дисципліни, а також запропонувати практичні підходи до інтеграції цього аспекту у викладання англійської мови. Ми прагнемо довести, що роз-

виток прагматичної компетенції є необхідним елементом повноцінної мовної підготовки, який забезпечує не лише граматичну коректність, але й комунікативну доречність.

Виклад основного матеріалу. Прагматична компетенція є ключовим елементом, що визначає здатність мовця ефективно використовувати мову в різних комунікативних ситуаціях, адаптуючи свою мову відповідно до соціального контексту, намірів співрозмовника та культурних норм. Прагматичний компонент іншомовної компетентності включає вміння інтерпретувати і самостійно породжувати цілісні дискурси, тобто тексти, які розгортаються у певному контексті, та використовувати схеми інтеракції, або моделі спілкування, дотримуючись вимог зв'язності, логічної організації та риторичної ефективності висловлювань (Ніколаєва, 2003: 182-186). У вітчизняній науковій літературі знаходимо такі визначення прагматичного складника:

– здатність користувача логічно пов'язувати речення з метою продукування зв'язних відрізків мовлення (S. Blum-Kulka, J. House, and G. Kasper, 1989: 147);

– використання мовцем мовних і паралінгвістичних засобів (кінетики, такесици, проксемики, паралінгвістики, екстралінгвістики) для впливу на співбесідника в процесі іншомовної комунікації (Яцишина, 2017: 255-256);

– правила входження в контакт зі співрозмовником, здатність підтримувати його впродовж усього процесу спілкування та логічно завершити (Махінов, 2014: 168).

Що стосується іноземних дослідників, то для Каспера та Ровера (G. Kasper and C. Röver, 2005: 317-334), це здатність діяти та взаємодіяти за допомогою мови. Наявність прагматичної здатності, згідно з Коеном (Cohen, 2010: 3-20), полягає в здатності виходити за межі буквального значення сказаного чи написаного, щоб мати можливість адекватно інтерпретувати значення, яке має бути передане разом із припущеннями, цілями чи цілі та типи дій, які виконуються за допомогою мови. Як пояснює цей автор, правильне тлумачення прагматичного значення часто є проблемою навіть для носіїв мови. Це пояснюється тим, що ми не завжди прямо висловлюємо те, що маємо на увазі, і слухачі не завжди інтерпретують сказане так, як мовці мали або мали намір повідомити.

Загалом, прагматична компетенція охоплює чотири основні канали комунікації, тобто два канали рецепції (аудіювання та читання) та два канали продукування (говоріння та письмо). Наскільки успішно ми володіємо навичками

сприйняття чи продукування другої або іноземної мови, залежить, на думку Коена (Cohen, 2010: 3-20), від кількох факторів, зокрема, від трьох наступних:

а) Наш рівень володіння мовою, про яку йдеться, і, можливо, іншими мовами;

б) Наш вік, стать, професія, соціальний статус і досвід у спільноті носіїв другої або іноземної мови;

в) Наш попередній досвід і контакти з прагматично-компетентними носіями цієї мови, а також наш багатомовний і мультикультурний досвід загалом.

Розглядаючи навички для кожної з чотирьох навичок, Коен дуже влучно описує конкретні сфери прагматичної компетенції наступним чином:

– Як слухачі, ми повинні вміти інтерпретувати не тільки те, що сказано, але й те, що не сказано, а також те, що передається невербально. Вербальні та невербальні сигнали передають ступінь прямолинійності, ступінь ввічливості, офіційності та комунікативного наміру відправника, як з точки зору використання мови, так і з точки зору жестів або навіть мовчання;

– Як читачі, ми повинні розуміти письмові повідомлення, визначати їхню риторичну структуру, вловлювати тонкі ознаки тону або ставлення у спілкуванні;

– Як оратори, ми повинні знати, як сказати те, що ми хочемо сказати, використовуючи правильний ступінь ввічливості, офіційності, прямоти. Ідея полягає в тому, що мова виражає, символізує і втілює культурну реальність настільки, що культуру можна увияти, як дискурс, оскільки мова і культура притаманні будь-якій взаємодії між мовцями, а отже, чутливі до контекстуальних факторів, таких як влада і соціальна дистанція;

– Нарешті, для того, щоб писати, ми повинні знати, як написати повідомлення так, щоб воно було зрозумілим, звертаючи особливу увагу на ступінь ввічливості, офіційності та прямоти, що є найбільш, а також беручи до уваги риторичну структуру, якої вимагає ситуація (Cohen, 2010: 3-20).

Широко обговорюється питання про те, чи можуть прагматичні знання та компетенції розвиватися природно, паралельно з набуттям граматичних та лексичних знань мови, чи, скоріше, бажано педагогічно втручатися та спеціально навчати учнів у цій сфері. Однак правда полягає в тому, що кожна людина, просто розмовляючи своєю рідною мовою, вже володіє багатством прагматичної інформації, яка може бути і зазвичай може бути

перенесена на іноземну мову, яку вона вивчає. Як справедливо пояснює Каспер, «викладання прагматичних аспектів полягає не в тому, щоб надати студентам нову інформацію, а в тому, щоб допомогти їм усвідомити те, що вони вже знають, і заохотити їх використовувати ці універсальні прагматичні знання в заданих контекстах використання іноземної мови» (Kasper, 1997).

Дослідження показують, що багато аспектів прагматичної компетенції не розвиваються належним чином без певної форми навчання, щоб студенти знали про стратегії та мовні форми, за допомогою яких реалізуються прагматичні знання, і як ці стратегії використовуються в різних контекстах. Кілька емпіричних досліджень підтвердили, що саме поєднання такого навчання з безперервною комунікативною практикою та коригувальним зворотнім зв'язком сприяє підвищенню уваги студентів та оптимізує їхню здатність реагувати на потреби взаємодії.

Багато дослідників, зокрема Каспер і Шмідт (Kasper and Schmidt, 1996: 149-169), визнають обмеження вивчення іноземної мови в класі. Це менш сприятливий контекст для навчання, оскільки він часто не забезпечує достатньої розмовної практики і не дає можливості мати справу з повним спектром людської взаємодії. Це заважає студентам отримувати так званій вхідний матеріал (або лінгвістичний вхід), необхідний для засвоєння повного спектру моделей використання мови і здатності здійснювати мовні дії, необхідні для автентичної комунікації цією мовою.

Беручи до уваги всі вищезазначені теоретичні засади, ми маємо намір проаналізувати, якою мірою розвиток прагматичної компетенції відображено у робочій програмі навчальної дисципліни (РПНД) «Іноземна мова».

Проаналізувавши, зауважимо, що як мета, так і загальні, спеціальні та наскрізні компетентності, передбачені в РПНД «Іноземна мова», досить близько збігаються і прямо чи опосередковано охоплюють аспекти, які значною мірою пов'язані з прагматичною компетенцією, що дозволить курсантам використовувати та оцінювати використання англійської мови відповідно до контексту та реєстру в будь-який момент часу. Існують лише часткові відмінності в рівні володіння мовою, а також у лексичному та граматичному змісті, що охоплюється на різних курсах. Таким чином, мета полягає в тому, щоб вони досягли, серед іншого, таких цілей:

– висловлюватися усно та письмово на різноманітні теми, пов'язані з їхнім особистим, академічним та професійним середовищем;

– розуміти основну ідею різних типів письмових та аудіовізуальних текстів, що стосуються тем, пов'язаних з особистим, академічним та професійним середовищем;

– видобувати потрібну інформацію для виконання різних завдань після ознайомлення з різними повсякденними текстами (каталогами, путівниками, офіційними документами тощо).

Дві із загальних компетентностей мають багато спільного з розвитком навичок, пов'язаних з прагматичною компетентністю. Це, зокрема, розвиток комунікативних навичок з метою набуття інструментальної компетенції у використанні іноземної мови, а також здатність адаптуватися до нових ситуацій або контекстів. Серед специфічних компетенцій виділяється здатність демонструвати володіння інструментальним володінням англійською мовою як у читанні та усному розумінні, так і в письмовому та усному продукуванні англійською мовою. Слід також зазначити, що дві з наскрізних компетентностей підкреслюють важливість міжкультурної комунікації, а отже, необхідність оволодіння комунікативною компетентністю для її сприяння.

Аналіз РПНД показує, що прагматична компетенція, хоча і визнається важливою, часто залишається на периферії уваги викладачів, вони, в свою чергу, зосереджуються на розвиткові граматичних і лексичних навичок, залишаючи прагматичні аспекти на другому плані. Курсантам часто не вистачає реального досвіду спілкування в автентичних комунікативних ситуаціях, що важливо для розвитку прагматичної компетенції.

Типові РПНД зазвичай не включають у себе достатньої кількості практичних завдань, спрямованих на моделювання реальних комунікативних ситуацій або аналіз соціокультурних аспектів мови. В результаті, курсанти, хоча і демонструють високий рівень володіння граматикою та лексикою, виявляються неготовими до ефективної міжкультурної комунікації. Для вирішення цієї проблеми необхідно переглянути навчальні програми, включивши до них завдання, які сприяють розвитку прагматичної компетенції, такі як рольові ігри, використання автентичних матеріалів і аналіз культурних сценаріїв під час практичних занять.

З іншого боку, ми звернемося до практичних прикладів того, як педагогічно втручатися в навчальний процес, щоб допомогти курсантам розвивати свою прагматичну компетентність та усвідомити тісний зв'язок між мовними ресурсами та соціокультурним контекстом.

Слід підкреслити, що залежно від рівня підготовки курсантів, викладач має продемонструвати,

як у різних ситуаціях певні мовні форми можуть призводити до різного сприйняття інформації та, відповідно, до різних наслідків у комунікації. Це допоможе курсантам усвідомити важливість прагматичної компетенції та її вплив на досягнення комунікативної мети. Необхідно звернути особливу увагу на те, що одна й та сама граматична конструкція або мовна структура може виконувати різноманітні комунікативні функції залежно від контексту, у якому вона вживається. Це особливо добре видно на прикладі наказового способу, який, незважаючи на свою зовнішню однозначність, може передавати різні значення в залежності від ситуації. Розглянемо кілька прикладів:

– «Keep quiet!» – у цьому випадку наказовий спосіб використовується для вираження прямого наказу або розпорядження, що походить від особи, яка має авторитет, наприклад, від учителя до учнів.

– «Pass the salt, please.» – хоча граматична форма залишається такою ж, у цьому контексті наказовий спосіб служить для вираження ввічливого прохання.

– «Back up your work onto an external drive.» – тут наказовий спосіб використовується для надання інструкції або рекомендації, яка є важливою для дотримання.

– «Try this one on.» – у даному випадку, конструкція в наказовому способі передає пропозицію, що зазвичай супроводжується дружнім або доброзичливим тоном.

– «Come by on Saturday.» – тут наказовий спосіб використовується для запрошення, що часто передбачає неформальне спілкування між знайомими людьми.

Таким чином, ці приклади ілюструють, що наказовий спосіб, який на перший погляд може здаватися суворим або однозначним, насправді є гнучким інструментом, здатним передавати різні комунікативні наміри залежно від контексту, тону та взаємин між співрозмовниками.

Подібним чином, різні граматичні форми або мовні структури можуть виконувати одну й ту саму комунікативну функцію, що може бути неочевидним навіть для курсантів навіть з високим рівнем володіння англійською мовою. Для ілюстрації цього, викладач може на прикладі одного і того ж висловлювання, але з використанням різних граматичних конструкцій, продемонструвати різницю в їхньому прагматичному значенні. Доцільно провести детальний аналіз форми, змісту, доцільності та відповідного контексту разом із курсантами.

– «Shut up!» – грубий, категоричний наказ, який не залишає простору для обговорення та є прямим вираженням невдоволення або роздратування.

– «Be quiet, please.» – більш м'який наказ, який включає елемент ввічливості через використання слова «please», але все ще зберігає імперативний характер.

– «Would you be quiet, please?» – питання, яке формально виглядає як запит, але має той самий наказовий сенс, однак із додатковим елементом ввічливості.

– «Would you mind being quiet, please?» – більш делікатний запит, який демонструє повагу до співрозмовника і надає проханням більшої ваги в контексті міжособистісних стосунків.

– «I'd really appreciate it if you would be quiet.» – дуже ввічлива форма прохання, яка підкреслює важливість тиші для мовця і водночас зберігає максимальний рівень поваги до адресата.

Ці приклади підкреслюють, як різні граматичні структури можуть виконувати ідентичні функції, але при цьому значно варіюються за рівнем ввічливості, формальності та доцільності в певних ситуаціях. Такий підхід дозволяє курсантам глибше зрозуміти, як граматичні вибори впливають на комунікативний процес і сприйняття мовних актів у різних соціокультурних контекстах.

Важливим методом є рольові ігри, які дають студентам можливість відпрацьовувати свої мовні навички в умовах, наближених до реальних. Це сприяє не лише закріпленню граматичних і лексичних знань, але й розвитку вміння адаптувати мову до конкретних комунікативних ситуацій, враховуючи прагматичні та соціокультурні аспекти. Важливо також включати завдання на аналіз і корекцію прагматичних помилок, що дозволяє студентам глибше усвідомлювати вплив соціокультурного контексту на використання мови. Іноді вони роблять це письмово, а іноді усно, використовуючи відповідні лінгвістичні формули в кожному конкретному випадку. Наведемо кілька прикладів:

REQUESTS: What would you say in each of the following situations?

SITUATION 1: You want to ask a commander of your group to let you borrow his/her notes from a class you missed.

SITUATION 2: You want to ask your driving instructor for permission to use his car.

SITUATION 3: You want to ask your English lecturer to write a letter of recommendation for your application for a NATO course in the United Kingdom.

SITUATION 4: You are trying to study in the barracks and you hear music coming from your neighbours' room. You don't know them really well, but you decide to ask them to turn the music down.

APOLOGIES: What would you say in each of the following situations?

SITUATION 1: Your course officer has just left his glasses on the sofa. You don't notice and sit on them, so you break them.

SITUATION 2: You are a sergeant. Backing out of a car park, you crash into another car which was passing by. The driver is a private you don't know.

SITUATION 3: One of your teachers, a rather old professor, has lent you a book which you have spoiled: You dropped a little coffee on it and also some pages have come out.

SITUATION 4: You have arranged to play a basketball (or football, etc.) match with the soldiers from your platoon, but you arrive 20 minutes late.

Для успішної інтеграції прагматичної компетенції в навчальні програми необхідно застосувати комплексний підхід. Одним з ефективних методів є використання автентичних матеріалів, які відображають реальні комунікативні ситуації, пропонують нам аудіовізуальний матеріал, що дозволяє аналізувати різні типи комунікативних дій (прохання, вибачення, відмова від запрошення, скарга або комплімент тощо) або через уривки з англо-американських телесеріалів, або через відео, доступні в Інтернеті. Такі матеріали дозволяють студентам ознайомитися з типовими мовними паттернами, що використовуються у конкретних соціокультурних контекстах, та розвинути навички їхнього правильного застосування.

Висновок. Резюмуючи вищевикладене, необхідно підкреслити, що формування прагматичної компетенції є критично важливим елементом у підготовці курсантів до ефективної комунікації в реальних життєвих ситуаціях. Недостатня увага до цього аспекту в навчальних програмах значно обмежує здатність студентів використовувати наявні знання граматики та лексики у повній мірі, що призводить до труднощів під час реальних комунікативних взаємодій. Прагматична компетенція охоплює не лише вміння коректно формулювати мовні структури, але й здатність адекватно застосовувати їх у різних соціокультурних контекстах, що є особливо важливим у міжкультурній комунікації. Без цього компонента навіть високий рівень володіння мовними нормами може виявитися недостатнім для досягнення ефективного і взаєморозумілого спілкування, що може призводити до непорозумінь або навіть до серйозних комунікативних збоїв.

Інтеграція прагматичної компетенції в навчальний процес є необхідною умовою для забезпечення повноцінного оволодіння мовою. Важливим кроком у цьому напрямку є впровадження методичних підходів, спрямованих на розвиток цієї компетенції, таких як використання автентич-

них матеріалів, що відображають реальні комунікативні ситуації, проведення рольових ігор, де курсанти мають можливість відпрацьовувати свої мовні навички в умовах, наближених до реальних, а також систематичний аналіз прагматичних помилок, що допомагає курсантам усвідомлювати значущість соціокультурних аспектів у мовній взаємодії.

Перегляд та оновлення навчальних програм з урахуванням необхідності розвитку прагматичної компетенції є важливим завданням, що стоїть перед освітніми установами, які готують курсантів до служби. Це дозволить значно підвищити якість мовної підготовки, забезпечуючи курсантів

необхідними інструментами для успішного спілкування у різних соціокультурних контекстах. У результаті, курсанти отримують не лише теоретичні знання, але й практичні навички, які дозволять їм ефективно взаємодіяти з представниками різних культур та соціальних груп, що є ключовим фактором успішної міжкультурної комунікації. Таким чином, формування прагматичної компетенції має бути визнано пріоритетним завданням у процесі мовної підготовки курсантів, що сприятиме їхній здатності адаптуватися до викликів глобалізованого світу та ефективно виконувати свої професійні обов'язки в умовах міжкультурного спілкування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / Наук. ред. укр. видання доктор пед. наук, проф. С. Ю. Ніколаєва. – К.: Ленвіт, 2003. – 273 с.
2. Махінов В.М. Формування іншомовної комунікативної компетентності при вивченні іноземних мов як основи комунікативної культури студентів. Педагогічні науки: збірник наукових праць. 2014. Вип. 116. С. 163–169.
3. Паласюк М. Формування іншомовної комунікативної компетентності у студентів вищих технічних закладів освіти. Людинознавчі студії. Серія: «Педагогіка». 2014. Вип. 29 (1). С. 144–154.
4. Яцишина Н.В. Сутність і структура прагматичної компетентності майбутніх перекладачів. Духовність особистості: методологія, теорія і практика. 2017. Вип. 6. С. 254–263.
5. D. Cohen, "Coming to terms with pragmatics," en Teaching and Learning Pragmatics. Where Language and Culture meet. New York: Pearson Education Limited, Longman Applied Linguistics, 2010, pp. 3-20.
6. G. Kasper and C. Röver, "Pragmatics in second language learning," Handbook of Research in Second Language Teaching and Learning. NJ: Erlbaum, 2005, Pp. 317-334.
7. G. Kasper and R. Schmidt, "Developmental issues in interlanguage pragmatics," Studies in Second Language Acquisition, 18. Pp. 149-169, 1996.
8. G. Kasper. (1997). Can pragmatic competence be taught? Second Language Teaching & Curriculum Center. Honolulu: University of Hawai.
9. K. Bardovi-Harlig, "Evaluating the empirical evidence: Grounds for instructions in Pragmatics", en Pragmatics and Language Teaching. Cambridge: CUP, 2001, Pp. 11-32.
10. S. Blum-Kulka, J. House, and G. Kasper, Cross-Cultural Pragmatics: Requests and Apologies. NJ: Ablex Publishing Corporation, 1989.

REFERENCES

1. Nikolaieva Yu. (2003) Zahalnoevropejski rekomendatsii z movnoi osvity: vyvchennia, vykladannia, otsiniuvannia. [Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment] Lenvit. 273. [in Ukrainian].
2. Makhinov V. (2014) Formuvannia inshomovnoi komunikatyvnoi kompetentnosti pry vyvchenni inozemnykh mov yak osnovy komunikatyvnoi kultury studentiv. [Framing of foreign language communicative competence in the study of foreign languages as the basis of students' communicative culture] Pedagogichni nauky: zbirnyk naukovykh prats. - Pedagogical Sciences: coll. of science papers, 16. 163-169. [in Ukrainian].
3. Palasiuk M. (2014) Formuvannia inshomovnoi komunikatyvnoi kompetentnosti u studentiv vyshchyykh tekhnichnykh zakladiv osvity. [Framing of foreign language communicative competence in the study of foreign languages as the basis of students' communicative culture] Liudynoznavchi studii. Seriiia «Pedagogika». - Humanities Studies. Series: 'Pedagogy', 29 (1). 144-154. [in Ukrainian].
4. Iatsyshyna N. (2017) Sutnist i struktura prahmatychnoi kompetentnosti maibutnykh perekkladachiv. [The essence and structure of pragmatic competence of future translators] Dukhovnist osobystosti: metodolohiia, teoriia i praktyka. - Spirituality of Personality: Methodology, Theory, and Practice, 6. 254-263. [in Ukrainian].
5. D. Cohen. (2010) "Coming to terms with pragmatics," en Teaching and Learning Pragmatics. Where Language and Culture meet. New York: Pearson Education Limited, Longman Applied Linguistics. 3-20.
6. G. Kasper and C. Röver. (2005) "Pragmatics in second language learning". Handbook of Research in Second Language Teaching and Learning. NJ: Erlbaum. 317-334.
7. G. Kasper and R. Schmidt. (1996) "Developmental issues in interlanguage pragmatics". Studies in Second Language Acquisition, 18. 149-169.
8. G. Kasper. (1997). Can pragmatic competence be taught? Second Language Teaching & Curriculum Center. Honolulu: University of Hawai.
9. K. Bardovi-Harlig. (2001) "Evaluating the empirical evidence: Grounds for instructions in Pragmatics". en Pragmatics and Language Teaching. Cambridge: CUP. 11-32.
10. S. Blum-Kulka, J. House, and G. Kasper. (1989) Cross-Cultural Pragmatics: Requests and Apologies. NJ: Ablex Publishing Corporation.